

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT

L.A. GEELHOED

föredraget den 23 mars 2006¹

I — Inledning

1. I detta mål har Verwaltungsgericht Aachen ställt tre frågor om tolkningen av beslut nr 1/80 av associeringsrådet EEG/Turkiet² (nedan kallat beslut nr 1/80). Den nationella domstolen vill särskilt veta om en turkisk arbetstagare som tillhör den reguljära arbetsmarknaden i en medlemsstat och har ett icke tidsbegränsat arbetstillstånd har rätt till förlängning av sitt uppehållstillstånd med stöd av artikel 10 i beslut nr 1/80.

1 — Originalspråk: nederländska.

2 — Beslut nr 1/80 av den 19 september 1980 om utvecklingen av associeringen, fattat av det associeringsråd som inrättas i avtalet om att upprätta en associering mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Turkiet.

II — Tillämpliga bestämmelser

A — Associeringsavtalet EEG-Turkiet

2. Associeringsavtalet syftar enligt artikel 2.1 i avtalet till att främja ett fortgående och balanserat stärkande av handeln och de ekonomiska förbindelserna mellan de avtalslutande parterna, även på arbetsmarknadsområdet, genom att stegvis genomföra fri rörlighet för arbetstagare (artikel 12) och genom att undanröja inskränkningar i etableringsfriheten (artikel 13) och i friheten att tillhandahålla tjänster (artikel 14), i avsikt att höja det turkiska folkets levnadsstandard och underlätta Republiken Turkiets framtida anslutning till gemenskapen (fjärde skälet och artikel 28).

3. Associeringsavtalet innehåller i detta syfte bestämmelser om en förberedande fas som skall göra det möjligt för Republiken Turkiet att stärka sin ekonomi med gemenskapens hjälp (artikel 3), en övergångsetapp under vilken en tullunion stegvis skall införas och

parternas ekonomiska politik tillnärmas (artikel 4) samt en slutfas som bygger på tullunionen och innebär en intensifierad samordning av parternas ekonomiska politik (artikel 5).

Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen.”

6. Artikel 12 i associeringsavtalet har följande lydelse:

4. Artikel 6 i associeringsavtalet har följande lydelse: ”För att säkerställa associeringsordningens tillämpning och gradvisa utveckling skall de avtalsslutande parterna sammanträda inom ett associeringsråd som verkar inom gränserna för de befogenheter som detta råd har enligt avtalet.” Härigenom ges associeringsrådet befogenhet att fatta beslut för att genomföra avtalets mål och i de fall som föreskrivs i detta (artikel 22.1 i associeringsavtalet). Vardera parten är skyldig att vidta nödvändiga åtgärder för att genomföra de beslut som fattas.

”De avtalsslutande parterna skall vägledas av artiklarna 48, 49 och 50 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen för att stegvis genomföra fri rörlighet för arbetstagare mellan sig.”

5. Artikel 9 i associeringsavtalet har följande lydelse:

7. I det tilläggsprotokoll som undertecknades i Bryssel den 23 november 1970 och som ingicks, godkändes och bekräftades för gemenskapens räkning genom rådets förordning (EEG) nr 2760/72 av den 19 december 1972³ (nedan kallat tilläggsprotokollet) fastställs i artikel 1 f villkoren, utformningen och tidsplanen för genomförandet av den övergångsetapp som avses i artikel 4 i associeringsavtalet. I enlighet med artikel 62 utgör tilläggsprotokollet en integrerad del av avtalet.

”De avtalsslutande parterna är ense om att inom tillämpningsområdet för detta avtal och utan att det påverkar tillämpningen av andra särskilda bestämmelser som antas med stöd av artikel 8, skall all diskriminering på grund av nationalitet vara förbjuden i enlighet med den princip som anges i artikel 7 i

8. Avdelning II i tilläggsprotokollet har rubriken ”Rörlighet för personer och tjänster”. Kapitel I i denna avser ”Arbetskraft”.

3 — EGT L 293, 1972, s. 1; svensk specialutgåva, område 11, volym 1, s. 130.

9. I artikel 36 anges frister för det stegvisa genomförandet av fri rörlighet för arbetstagare mellan gemenskapens medlemsstater och Turkiet, enligt principerna i artikel 12 i associeringsavtalet, och att associeringsrådet skall fastställa de bestämmelser som är nödvändiga för detta genomförande.

anställning har en turkisk arbetstagare på den reguljära arbetsmarknaden i en medlemsstat

- rätt att efter ett års reguljär anställning i denna medlemsstat få sitt arbetstillstånd förnyat hos samma arbetsgivare om han har anställning,

B — *Beslut nr 1/80*

10. Den 19 september 1980 antog associeringsrådet beslut nr 1/80. Detta beslut har förvånande nog aldrig publicerats i EGT.⁴ I fjärde skälet till beslut nr 1/80 står följande att läsa: "Detta beslut syftar till att på det sociala området förbättra det system som tillämpas för arbetstagare och deras familjer, i förhållande till det system som inrättades genom [associeringsrådets] beslut nr 2/76 av den 20 december 1976."

- rätt att efter tre års reguljär anställning, med undantag för det företräde som skall ges arbetstagare från gemenskapens medlemsstater, i denna medlemsstat inom samma yrke besvara ett erbjudande om anställning hos valfri arbetsgivare som görs under normala förhållanden och som registrerats hos arbetsförmedlingen i denna medlemsstat,

11. Artikel 6.1 och 6.2 i beslut nr 1/80 har följande lydelse:

- rätt att efter fyra års reguljär anställning i denna medlemsstat utöva valfri avlösnad verksamhet.

"1. Med undantag för bestämmelserna i artikel 7 om familjemedlemmars rätt till

2. Semesterperioder och föräldraledighet samt frånvaro på grund av arbetsskada eller kortvarig sjukdom skall jämsställas med perioder av reguljär anställning. Perioder av ofrivillig arbetslöshet, som i vederbörlig ordning bekräftats av behöriga myndigheter, samt frånvaro med anledning av långvarig

⁴ — Denna brist vid genomförandet har inte föranlett domstolen att diskutera beslutets materiella giltighet.

sjukdom skall inte inskränka de rättigheter som erhållits med anledning av den föregående anställningsperioden utan att de därmed jämförelsesvis med perioder av reguljär anställning.”

III — Bakgrund

A — De faktiska omständigheterna i målet vid den nationella domstolen

12. Artikel 10.1 i detta beslut har följande lydelse:

”Gemenskapens medlemsstater skall gentemot turkiska arbetstagare på medlemsstaternas reguljära arbetsmarknad tillämpa regler som vad gäller avlöning och andra arbetsförhållanden inte innebär någon diskriminering på grund av nationalitet jämfört med de arbetstagare som är medborgare i någon av de andra medlemsstaterna.”

C — Nationella bestämmelser

13. 284 § i Sozialgesetzbuch, Drittes Buch (avdelning III i den tyska lagen om social trygghet) gällde fram till och med den 31 december 2004. I punkt 5 i ovannämnda paragraf föreskrivs att tillstånd endast får beviljas under förutsättning att utlänningsen har fått uppehållstillstånd enligt 5 § Ausländergesetz (den tyska utlänningslagen), om annat inte föreskrivs i en på grund av bemyndigande i lag utfärdad förordning och att det inte föreligger något annat hinder mot utövande av yrkesverksamhet enligt utlänningslagstiftningen.

14. Klaganden, Hasan Güzeli, som är turkisk medborgare, reste den 13 september 1991 in i Förbundsrepubliken Tyskland. Han ansökte om asyl flera gånger utan framgång.

15. Sedan han den 7 mars 1997 ingått äktenskap med en tysk medborgare beviljade Oberbürgermeister der Stadt Aachen honom den 29 juli 1997 ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som till att börja med gällde till och med den 29 juli 1998. Arbeitsamt Aachen (arbetsförmedlingen i Aachen) beviljade den 31 juli 1997 Hasan Güzeli ett arbetstillstånd som inte var tidsbegränsat och gällde för all slags yrkesverksamhet.

16. Sedan den 8 juli 1998 levde makarna varaktigt åtskilda och år 2002 upplöstes äktenskapet.

17. Den 6 januari 1999 förlängde Oberbürgermeister der Stadt Aachen Hasan Güzelis uppehållstillstånd, först till den 6 december

1999 och sedan på nytt till den 9 oktober 2001, med påpekandet att Hasan Güzeli hade vissa rättigheter enligt artikel 6.1 första strecksatsen i beslut nr 1/80. Uppehållstillståndet innehöll tilläggsvillkoret: "Verksamhet som egen företagare eller därmed jämförbar avlönad verksamhet får inte utövas. Arbetstillståndet gäller endast för anställning som kypare på Café Marmara i Aachen."

18. Den 25 september 2001 begärde Hasan Güzeli förlängning av uppehållstillståndet.

19. Från och med den 1 oktober 1997 till och med den 31 mars 2000 arbetade Hassan Güzeli i perioder på Café Marmara. Därefter bytte han arbetsgivare den 10 april 2000. Från och med den 10 april 2000 till och med den 14 december 2000 och från och med den 1 mars 2001 till och med den 30 november 2001 var Hasan Güzeli anställd som säsongarbetare hos pepparkaks- och chokladfabriken Henry Lambertz GmbH & Co. KG i Aachen (nedan kallat Lambertz). Under tiden mellan dessa anställningar uppbar Hasan Güzeli ersättning från Arbeitsamt Aachen.

20. Hasan Güzeli dömdes den 6 november 2002 till 45 dagsböter, på grund av att han i

två fall överträtt Ausländergesetz. Arbetet hos Lambertz stred nämligen mot tilläggsvillkoret till uppehållstillståndet.

21. Oberbürgermeister der Stadt Aachen avtog den 2 januari 2003 Hasan Güzelis begäran om förlängning av uppehållstillståndet. Hasan Güzeli överklagade beslutet i en skrivelse av den 21 januari 2003. Han gjorde härvidlag gällande att det i hans fall var fråga om en sådan förlängning av uppehållstillståndet som var oberoende av äktenskapet.

22. Den 21 mars 2003 ansökte Hasan Güzeli hos Verwaltungsgericht Aachen om att beslutet av den 2 januari 2003 inte skulle verkställas medan överklagandet prövades. Verwaltungsgericht biföll hans begäran genom beslut av den 14 juli 2003. Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen avtog i beslut av den 30 mars 2004 Hasan Güzelis ansökan om inhibition. Bezirksregierung Köln avtog genom beslut av den 20 juli 2004 Hasan Güzelis överklagande.

23. Den 9 augusti 2004 lämnade Hasan Güzeli in ett överklagande till Verwaltungsgericht Aachen. Under handläggningen av detta överklagande har Verwaltungsgericht Aachen genom beslut av den 29 december 2004 hänskjutit tre tolkningsfrågor till Europeiska gemenskapernas domstol.

B — *Tolkningsfrågorna*

24. Den hänskjutande domstolen beslutade den 29 december 2004 att vilandeförklarade målet och att ställa följande tolkningsfrågor till Europeiska gemenskapernas domstol:

- ”1. Hindrar diskrimineringsförbudet i artikel 10.1 i beslut nr 1/80 en medlemsstat från att neka en turkisk arbetstagare, som — i likhet med Hasan Güzeli i detta mål — vid den tidpunkt då det nationella uppehållstillstånd utan begränsning med avseende på vistelsens syfte (Aufenthaltserlaubnis) som ursprungligen beviljats honom upphör att gälla tillhörde medlemsstatens reguljära arbetsmarknad och hade ett icke tidsbegränsat tillstånd att inneha anställning, rätten att fortsättningsvis uppehålla sig i landet under den tid anställningen varar?

Har det i detta sammanhang någon betydelse att den turkiska migrerande arbetstagarens arbetstillstånd utan begränsning med avseende på syftet (Arbeitserlaubnis)

— enligt nationell rätt har beviljats utan tidsbegränsning, och

— enligt nationell rätt har beviljats under förutsättning att det ursprungligen beviljade uppehållstillståndet utan begränsning med avseende på vistelsens syfte (Aufent-

haltserlaubnis) fortsätter att gälla men likväl inte automatiskt upphör att gälla i och med att giltighetstiden för uppehållstillståndet (Aufenthaltsgenehmigung; sammanfattande begrepp av de olika former av uppehållstillstånd som finns i tysk rätt) löper ut, utan är giltigt till dess att utlänningen inte längre har rätt att ens tillfälligt uppehålla sig i medlemsstaten?

2. Får medlemsstaten mot bakgrund av artikel 10.1 i beslut nr 1/80 neka den turkiske arbetstagaren rätt att uppehålla sig i landet när arbetstagaren, efter det att det uppehållstillstånd utan begränsning med avseende på vistelsens syfte (Aufenthaltserlaubnis) som senast beviljats honom upphört att gälla, är anställd som säsongarbetare och således är arbetslös mellan anställningarna?

3. Påverkar en ändring av den nationella lagstiftningen om arbetstillstånd (Arbeitsgenehmigung; allmänt begrepp för arbetstillstånd), som har skett efter det att det ursprungligen beviljade uppehållstillståndet utan begränsning med avseende på vistelsens syfte (Aufenthaltserlaubnis) upphört att gälla, det förbud mot att neka någon rätt att uppehålla sig i landet som följer av artikel 10.1 i beslut nr 1/80?”

C — *Den nationella domstolens synpunkter*

25. I motiveringen till tolkningsfrågorna har den hänskjutande domstolen påpekat att Hasan Güzeli inte har rätt till förlängning

av sitt uppehållstillstånd genom att hänvisa till artikel 6 i beslut nr 1/80, eftersom villkoren i denna bestämmelse inte är uppfyllda. Däremot skulle en sådan rätt eventuellt kunna härledas ur artikel 10.1 i beslut nr 1/80. Den nationella domstolen härleder detta från domen i målet El-Yassini⁵, där domstolen tillfrågades om räckvidden och tolkningen av artikel 40 första stycket i samarbetsavtalet mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Konungariket Marocko.

arbetsförhållanden. Med beaktande av överensstämmelsen mellan de båda bestämmelserna ligger det nära till hands att överföra slutsatserna från domen i målet El-Yassini.

27. Hasan Güzeli skulle i enlighet med domstolens tolkning av artikel 40 i domen i målet El-Yassini ha rätt att få sitt uppehållstillstånd förlängt med stöd av artikel 10 i beslut nr 1/80, eftersom hans uppehållstillstånd har kortare löptid än den period han faktiskt har rätt att arbeta i Tyskland enligt det arbetstillstånd som han beviljats av de nationella myndigheterna.

26. Domstolens tolkning av artikel 40 skulle enligt den hänskjutande domstolen även kunna gälla för artikel 10 i beslut nr 1/80 med tanke på att bestämmelserna, vars ordalydelse är nästan identiska, har en likartad innebörd.⁶ I båda bestämmelserna förbjuds medlemsstaterna att på grund av nationalitet diskriminera turkiska respektive marockanska migrerande arbetstagare som tillhör en medlemsstats reguljära arbetsmarknad vad gäller avlönning och andra

D — Förfarandet vid domstolen

28. I detta mål har avgetts yttranden från klaganden i målet vid den nationella domstolen, den tyska regeringen, den slovakiska regeringen samt kommissionen. Klaganden lämnade en muntlig motivering av sin ståndpunkt vid förhandlingen den 12 januari 2006. Detsamma gjorde den tyska regeringen och kommissionen. Klaganden och kommissionen delade för det första inte den nationella domstolens bedömning att klaganden inte hade uppfyllt villkoren i artikel 6 för att få sitt

5 — Dom av den 2 mars 1999 i mål C-416/96, El-Yassini (REG 1999, s. I-1209), punkt 27.

6 — Artikel 40 i avdelning III, om samarbete i fråga om arbetskraft, i samarbetsavtalet har följande lydelse: "Den behandling som varje medlemsstat ger arbetare med marockanskt medborgarskap skall vara fri från diskriminering på grund av nationalitet vad gäller arbetsvillkor och lön i jämförelse med medlemsstatens egna medborgare. (...)"

uppehållstillstånd förlängt. Vidare anser klaganden, kommissionen och den slovakiska regeringen att en rätt till förlängning av uppehållstillståndet kan härledas ur artikel 10 i beslut nr 1/80. Den tyska regeringen anser däremot inte att en sådan rätt kan härledas ur artikel 10 i beslut nr 1/80.

30. I såväl artikel 6 som i artikel 10 i beslut nr 1/80 ges turkiska migrerande arbetstagare specifika rättigheter på arbetsmarknaden, om de i enlighet med den nationella invandrings- och arbetsrättslagstiftningen är bosatta i en medlemsstat och arbetar där. Ovannämnda bestämmelser kompletterar varandra. I artikel 6 ges en turkisk arbetstagare, under särskilda villkor, rätt till förnyat uppehållstillstånd och i artikel 10 föreskrivs att den turkiska arbetstagaren vid innehav av anställning inte får diskrimineras vad gäller avlönning och andra arbetsförhållanden.

IV — Bedömning

31. Innan vi går närmare in på artikel 10 i beslut nr 1/80 måste det utredas om klaganden kan hävda specifika rättigheter på arbetsmarknaden med stöd av artikel 6 i beslut nr 1/80.

A — Inledande påpekanden

29. Som angavs ovan har klaganden och kommissionen i sina yttranden bestritt den nationella domstolens bedömning att Hasan Güzeli inte har uppfyllt villkoren i artikel 6 i beslut nr 1/80. Enligt denna bestämmelse kan turkiska migrerande arbetstagare, beroende på hur länge de har utfört avlönad verksamhet på den reguljära arbetsmarknaden, hävda noggrant angivna rättigheter som är avsedda att stegvis underlätta för dem att få tillträde till värdmedlemsstatens arbetsmarknad.

B — Artikel 6 i beslut nr 1/80

32. Klaganden hävdar att han övertar rättigheter från den i artikel 6.1 tredje strecksatsen i beslut nr 1/80 härledda rätten att fritt utöva valfri avlönad verksamhet, eftersom de perioder av arbete som han hänvisar till i sitt överklagande tillsammans överstiger 4 år.

33. Kommissionen visar att klaganden från och med den 10 april 2000 till och med den dag hans uppehållstillstånd löpte ut — 9 oktober 2001 — var lagligt anställd av företaget Lambertz i den mening som avses i artikel 6. 1 första stycket i beslut nr 1/80. Eftersom han uppfyller alla villkor i denna artikel kan han hävda de rättigheter som föreskrivs i artikeln.

34. Först och främst måste det noteras att beslut nr 1/80 inte inskränker medlemsstaternas befogenheter att reglera såväl turkiska medborgares tillträde till medlemsstatens territorium som villkoren för deras första anställning.⁷ Rätten till tillträde, arbete och bosättning styrs av den nationella rätten, varvid medlemsstaterna kan göra sina egna val för att locka turkiska arbetstagare att fylla luckorna på den egna arbetsmarknaden.

35. En turkisk arbetstagare får först rättigheter på grundval av beslut nr 1/80 när han arbetat ett år utan avbrott i en medlemsstat. Tilldelningen av rättigheter på arbetsmarknaden styrs av artikel 6 i beslut nr 1/80. En turkisk arbetstagare som uppfyller villkoren i

artikel 6 första, andra eller tredje strecksatsen kan direkt hänvisa till dessa bestämmelser för att, förutom att förlänga sitt arbets-tillstånd, även förlänga sitt uppehållstillstånd.⁸

36. Turkiska invandrare måste uppfylla tre villkor för att kunna hävda att de omfattas av rättigheterna i artikel 6.1 i beslut nr 1/80. Först och främst måste den turkiske medborgaren vara en "arbetstagare". Vidare måste han "tillhöra den reguljära arbetsmarknaden i en medlemsstat". Slutligen måste han ha en reguljär anställning under en av tre möjliga tidsperioder, vilka var och en ger vissa rättigheter till vidare anställning.

37. Vad gäller tidsperioderna föreskrivs i artikel 6.1 första strecksatsen att en turkisk arbetstagare efter ett års reguljär anställning har rätt att fortsätta sin anställning hos samma arbetsgivare. Efter tre års reguljär anställning, och med undantag för det företräde som skall ges arbetstagare från gemenskapens medlemsstater, har han rätt att inom samma yrke besvara ett erbjudande om anställning hos valfri arbetsgivare (andra strecksatsen). Efter fyra års reguljär anställ-

7 — Domarna av den 16 december 1992 i mål C-237/91, Kus (REG 1992, s. I-6781), punkt 25, av den 30 september 1997 i mål C-36/96, Günaydin (REG 1997, s. I-5143), punkt 23, och av den 30 september 1997 i mål C-98/96, Ertanir (REG 1997, s. I-5179), punkt 23.

8 — Se bland annat dom av den 20 september 1990 i mål C-192/89, Sevince (REG 1990, s. I-3461), punkterna 29–31, och domen i det ovannämnda målet Kus, punkt 33.

ning har han en oreserverad rätt att söka och utöva valfri avlönad verksamhet (tredje strecksatsen).⁹

arbetstagaren den rätt att få arbeta som han förvärvat genom arbete som tidsmässigt låg före den tidpunkt han var tvungen att mot sin vilja lämna arbetsmarknaden.

38. En turkisk arbetstagare som ännu inte uppfyller villkoren i artikel 6.1 tredje strecksatsen i beslut nr 1/80 måste ha en reguljär anställning under ett, tre eller fyra år. I princip måste denna tid vara oavbruten.¹⁰ Trots detta anges i artikel 6.2 i beslut nr 1/80 ett antal legitima grunder för att avbryta anställningen.

39. I artikel 6.2 i beslut nr 1/80 görs en åtskillnad mellan två typer av avbrott, vilka får olika följder. Den första kategorin gäller situationer där arbetstagaren behåller sin arbetsplats inom företaget. Dessa perioder jämföras med reguljär anställning. Den andra kategorin gäller situationer där arbetstagaren inte längre utövar något arbete och inte kan tillgodoräkna sig dessa perioder, men också utan att det är känt när han kommer att återuppta arbetet. Dessa anställningsavbrott jämföras inte med perioder av reguljär anställning, men får inte heller till följd att arbetstagaren utestängs från den reguljära arbetsmarknaden. I dylika fall behåller

40. Av de uppgifter som den hänskjutande domstolen har förelagt domstolen framgår att Hasan Güzeli inte omfattas av några rättigheter i artikel 6.1 andra strecksatsen i beslut nr 1/80, eftersom han bytte arbetsgivare i april 2000 och därför inte har arbetat för samma arbetsgivare i tre år. Enligt artikel 6.1 andra strecksatsen får turkiska arbetstagare först efter tre års reguljär anställning i den berörda medlemsstaten ta anställning hos en annan arbetsgivare, under förutsättning att denne arbetsgivare är verksam inom samma yrke som den tidigare arbetsgivaren och med undantag för det företräde som skall ges arbetstagare från gemenskapens medlemsstater.¹¹

41. Den dag Hasan Güzelis uppehållstillstånd löpte ut hade han inte heller uppfyllt de villkor som anges i artikel 6.1 första strecksatsen. Även om avbrottet i Hasan Güzelis yrkesverksamhet kan uppfattas som en legitim grund för att avbryta en anställ-

9 — Se domarna av den 5 oktober 1994 i mål C-355/93, Eroglu (REG 1994, s. I-5113), punkt 12, av den 23 januari 1997 i mål C-171/95, Tetik (REG 1997, s. I-329), punkt 26, och av den 10 februari 2000 i mål C-340/97, Nazli (REG 2000, s. I-957), punkt 27.

10 — Dom av den 7 juli 2005 i mål C-383/03, Dogan (REG 2005, s. I-6237), punkt 18.

11 — Dom av den 29 maj 1997 i mål C-386/95, Eker (REG 1997, s. I-2697), punkt 23.

ning i den mening som avses i artikel 6.2 andra meningen hade han inte förvärvat några rättigheter på grundval av tidigare, regelbundet fullgjorda perioder av arbete.

42. Av ovanstående följer att Hasan Güzeli inte uppfyller villkoren i artikel 6.1 första, andra och tredje strecksatserna i beslut nr 1/80 på ett sådant sätt att han kan få sitt uppehållstillstånd förlängt.

43. Den fråga som nu uppkommer gäller huruvida avslaget på ansökan att förlänga uppehållstillståndet för en turkisk arbetstagare som tillhör en medlemsstats reguljära arbetsmarknad, som inte omfattas av några rättigheter i artikel 6 och som har ett icke tidsbegränsat arbetstillstånd, kan betraktas som diskriminering på grund av nationalitet enligt artikel 10.

C — Artikel 10 i beslut nr 1/80

44. Med de tre tolkningsfrågorna, som kan behandlas gemensamt, vill den nationella domstolen få utrett huruvida en turkisk medborgare som innehar reguljär anställning i en medlemsstat och som har ansökt om en

förlängning av sitt uppehållstillstånd i den medlemsstaten kan hänvisa till diskrimineringsförbudet i artikel 10 i beslut nr 1/80.

45. I artikel 10.1 i associeringsrådets beslut nr 1/80 förbjuds diskriminering på grund av nationalitet mellan arbetstagare som är unionsmedborgare och turkiska medborgare som tillhör den reguljära arbetsmarknaden i den mottagande medlemsstaten vad gäller lön och andra arbetsförhållanden.

46. Klaganden, den slovakiska regeringen samt kommissionen visar att artikel 10.1 i beslut nr 1/80 måste tolkas på så sätt att resultatet blir en förlängning av uppehållstillståndet. Till stöd för en sådan tolkning anför den motsvarande bestämmelsen i artikel 40 första stycket i samarbetsavtalet mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Konungariket Marocko, som avser samma förhållanden som artikel 10. De hänvisar härvidlag till den tolkning av artikel 40 första stycket i samarbetsavtalet som domstolen gjorde i domen i målet El-Yassini.¹²

47. I målet El-Yassini rörde tvisten vid den nationella domstolen en marockansk medborgare som ville fortsätta sitt arbete i den berörda medlemsstaten efter det att hans

¹² — Domen i det ovannämnda målet El-Yassani, punkt 27.

uppehållstillstånd hade löpt ut. Domstolen förklarade att en medlemsstat inte får neka en förlängning av uppehållstillståndet om:

"[...] den mottagande medlemsstaten hade givit den migrerande marockanske arbetstagaren precisa rättigheter i fråga om innehav av anställning, vilka var mer omfattande än de rättigheter som medlemsstaten beviljat i fråga om uppehåll.

Detta vore fallet om den berörda medlemsstaten hade beviljat arbetstagaren uppehållstillstånd endast för en period som var kortare än arbetstillståndet och om medlemsstaten därefter, och innan arbetstillståndet löpte ut, motsatte sig en förlängning av uppehållstillståndet utan att motivera detta med skyddet för ett av statens legitima intressen, såsom allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsa."¹³

48. Den tyska regeringen anser att avslaget på Hasan Güzelis ansökan om att beviljas

förlängt uppehållstillstånd inte kan betraktas som diskriminering på grund av nationalitet vad avser arbetsförhållanden, i den mening som avses i artikel 10 i beslut nr 1/80. Enligt den tyska regeringen gäller detta förbud mot diskriminering på grund av nationalitet endast den turkiske medborgarens arbetsförhållanden i den värdmedlemsstaten. Genom artikel 10 ges den turkiske medborgaren rätt till likabehandling vad gäller arbetsförhållanden och avlönning, så länge som han förfogar över ett uppehållstillstånd i värdmedlemsstaten.

49. Den tyska regeringen har hävdat att artikel 10 således inte kan tolkas på ett sådant sätt att en turkisk migrerande arbetstagare, även om han har ett icke tidsbegränsat arbetstillstånd, har rätt till förlängning av sitt uppehållstillstånd. Syftet med artikel 10 kan inte vara att skydda turkiska medborgares rätt att inneha en anställning, med tanke på att denna rätt redan är fullständigt reglerad i artikel 6 i beslut nr 1/80.

50. Frågan är huruvida avslaget på en ansökan om att beviljas förlängt uppehållstillstånd för en turkisk medborgare som tillhör den reguljära arbetsmarknaden i en medlemsstat, och som innehar ett icke tidsbegränsat arbetstillstånd, kan betraktas som diskriminering på grund av nationalitet vad avser arbetsförhållanden.

¹³ — Domen i det ovannämnda målet El-Yassini, punkterna 64–65.

51. För att besvara denna fråga måste ordalydelsen i artikel 10 och systematiken i beslut nr 1/80 studeras.

52. Ser man till bestämmelsernas ordalydelse begränsas den likhetsprincip som anges i artikel 10 i beslut nr 1/80 beträffande turkiska migrerande arbetstagare som är yrkesverksamma på en medlemsstats territorium och arbetstagare som är unionsmedborgare till frågor om lön och andra arbetsförhållanden. Ordalydelsen i denna bestämmelse ger således ingen anledning att uppfatta diskrimineringsförbudet som så omfattande att det kan åberopas när en ansökan om förlängning av ett uppehållstillstånd avslås.

53. Med utgångspunkt i systematiken i beslut nr 1/80 måste det konstateras att beslutet, till skillnad från samarbetsavtalet EEG-Marocko, innehåller en uttrycklig bestämmelse, förutom diskrimineringsförbudet, vad avser arbetsförhållanden. En turkisk arbetstagare kan direkt hänvisa till artikel 6 första, andra och tredje strecksatserna i beslut nr 1/80 för att, förutom för att förlänga sitt arbetstillstånd, även förlänga sitt uppehållstillstånd, med tanke på att rätten till uppehållstillstånd är oumbärlig för tillträdet till arbetsmarknaden och utöandet av avlönad verksamhet.¹⁴

54. Det är således denna bestämmelse och inte artikel 10 i beslut nr 1/80 som skall tillämpas i det aktuella fallet. Den omständigheten att en turkisk medborgare inte uppfyller villkoren i artikel 6 kan inte få till följd att han genom att hänvisa till principen om icke-diskriminering på grund av nationalitet vad avser arbetsförhållanden ändå kan få rätt till en förlängning av sitt uppehållstillstånd. I så fall skulle genomslagskraften hos artikel 6 undergrävas.

55. På grund av denna skillnad i de två avtalens systematik bör artikel 10 i beslut nr 1/80 inte tolkas analogt med artikel 40 första stycket i samarbetsavtalet EEG-Marocko. I detta avtal finns ingen bestämmelse som liknar eller motsvarar den i artikel 6 i beslut nr 1/80, enligt vilken turkiska migrerande arbetstagare beroende på hur länge de har haft reguljär anställning kan hävda specifikt angivna rättigheter som är avsedda att underlätta deras inträde på arbetsmarknaden i värdmedlemsstaten.

56. Av ovanstående följer att avslaget på en ansökan om att beviljas förlängt uppehållstillstånd för en turkisk arbetstagare som tillhör den reguljära arbetsmarknaden i en medlemsstat och som har ett icke tidsbegränsat arbetstillstånd inte kan betraktas som diskriminering på grund av nationalitet vad avser arbetsförhållanden.

14 — Se domen i det ovannämnda målet Kus, punkt 33.

V — Förslag till avgörande

57. Mot bakgrund av ovanstående föreslår jag att domstolen besvarar frågorna från Verwaltungsgericht Aachen på följande sätt:

Artikel 10 i beslut nr 1/80 av associeringsrådet EEG/Turkiet av den 19 september 1980 måste tolkas så att avslaget på en ansökan om att beviljas förlängt uppehållstillstånd för en turkisk arbetstagare som tillhör den reguljära arbetsmarknaden i en medlemsstat och som har ett icke tidsbegränsat arbetstillstånd inte kan betraktas som diskriminering på grund av nationalitet vad avser arbetsförhållanden.